

'Stad buitenspel bij plannen Central Innovation District'

Te weinig overleg en inspraak, te veel invloed van projectontwikkelaars. Dat is wat er dreigt te gebeuren bij de ontwikkeling van een reeks nieuwe bouwprojecten in de stad, vindt architect **Tim de Boer**.

OPINIE

Het college van B en W heeft grootse bouwplannen voor Den Haag. De plannen voor het Central Innovation District (CID) – de driehoek tussen de stations Centraal, Hollands Spoor en Laan van NOI – bestaan uit veel hoogbouw in gemixte stadsdelen, innovatief en inclusief, waar iedereen moet kunnen wonen en werken. Dat klinkt veelbelovend, maar het is niks waard als het alleen bij woorden blijft.

Wethouder Boudewijn Revis (VVD, stadsontwikkeling en wonen) kiest er namelijk voor alle hoop op de markt te vestigen. De werkwijze die in de afgelopen jaren is ontwikkeld tijdens het maken van de Agenda Ruimte voor de Stad wordt terzijde geschoven. De stad mag (weer) toekijken en consumeren. De focus ligt op kwantiteit. De grote vrees is dat het leidt tot drie gelijkvormige deelgebieden die zeer waarschijnlijk met elkaar gaan concurreren.

Onomkeerbaar

Het CID zal het aanzien van Den Haag de komende jaren onomkeerbaar veranderen. De gebouwen die we nu bouwen, blijven minstens vijftig jaar staan. Alleen achteraf mogen inspreken als participatie is volstrekt onvoldoende. Met **samenspraak** en **co-creatie** kom je tot betere en breder gedragen oplossingen. Zo daag je iedere betrokkene uit mee te denken, zijn wensen uit te spreken en kansen te grijpen. Het legt het initiatief bij de stad in plaats van bij de markt.

Tijdens de werkbepreking in de commissie Ruimte over het CID van 6 maart kwam het gebrek aan participatie ook steeds als heikel punt naar voren. Stedenbouwkundige Riek Bakker, bedenker van onder meer de Kop van Zuid in Rotterdam, waarschuwde de gemeente Den Haag. Ze vraagt het stadsbestuur en de gemeenteraad zich niet te laten imponeren door de overweldigende budgetten van ontwikkelaars die staan te trappelen om te bouwen. Aan deze druk uit de markt toegeven, betekent dat niet het publieke belang centraal staat. Bakker kan leunen op meer dan veertig jaar ervaring. Voor haar betekent 'stad maken' continu met alle belanghebbenden in gesprek blijven en ze betrekken in de planvorming. En dat ontbreekt in de plannen voor het CID. De college-aanpak is nu een letterlijke vertaling van de hashtag #wijregelenthet.

Te eenvormig

Ook stedenbouwkundigen vielen er harde woorden. De

plannen zijn te eenvormig. Er is geen verschil in de uitwerking en schaal van de publieke ruimte die als drager moet gaan fungeren voor de ontwikkelingen. En dat terwijl de drie stationsgebieden elk een andere sfeer en focus moeten krijgen en elk ook unieke vraagstukken kennen. Optimistische tekeningen van nieuwe infrastructuur zoals stationstunnels en bruggen miskennen het feit dat dit bijzonder stroperige en tijdrovende projecten zijn die niet zomaar tot stand komen. De markt gaat dit onderdeel van de plannen ook echt niet uitvoeren. Die concentreert zich vooral op het laaghangende fruit.

Lef en creativiteit ontbreken in de plannen. Alles begint met sloop. Bijvoorbeeld de sloop van het oude mi-

De aanpak van Revis is er eentje uit de vorige eeuw

nisterie van Sociale Zaken, ontworpen door Herman Hertzberger; een uniek voorbeeld van het structuralisme en door het vorige college nog ternauwernood gered van sloop. En waarom? Om plaats te maken voor een stationsplein met standaardtorens erbij.

Niet vanzelf

Het was ook de belangrijkste reactie van Kristian Koreman, met bureau ZUS verantwoordelijk voor een compleet andere manier van stad maken in Rotterdam. Hij betoogde dat het CID-project niet vanzelf innovatief en inclusief wordt. Daarvoor moet je lef tonen en ruimte voor experiment inbouwen. Wacht de lange stroperige processen niet af, maar zoek naar andere, misschien tijdelijke oplossingen die uitgaan van wat er al is en bouw daar op voort. Denk daarbij niet direct in economische modellen. De uitgenodigde experts gaven een niet te missen waarschuwing aan het college, de wethouder, de gemeenteraad én de inwoners van Den Haag. De aanpak van Revis is er eentje uit de vorige eeuw. De aanpak doet geen recht aan de complexiteit van de opgave en laat grote kansen liggen om te komen tot drie unieke Haagse milieus.

De recent vastgestelde Nota's van Uitgangspunten voor de strook achter station Hollands Spoor en het Haagvlietpoortgebied zijn exemplarisch voor de ouderwetse top-downwerkwijze van wethouder Revis. Het woord participatie komt er niet in voor. De raad en de stad worden buitenspel gezet en er wordt alleen gesproken over branding en communicatie. In dat kader was het extra jammer dat de wethouder niet bij de werkbe-

spreking aanwezig was om de waar- schuwingen persoonlijk in ontvangst te nemen.

Tim de Boer is architect en fractievertegenwoordiger van de Haagse Stadspartij.

ADVERTENTIE

WATT
DESIGN

EXTENDO
DESIGN
SOURCE

Laan van Meerdervoort 94a | 070-3630601
www.wattdesign.nl
donderdag 28 februari en vrijdag 1 maart gesloten

OPENINGSTIJDEN

Woensdag:	10:00 - 17:30	Vrijdag:	10:00 - 17:30
Donderdag:	10:00 - 20:00	Zaterdag:	10:00 - 17:00

ALTIJD LEKKER LOPEN

De nieuwe collectie is binnen

Uitsluitend topmerken in diverse lengte- en breedtematen
Gediplomeerde medewerkers
Eigen Podologiepraktijk

 JOHAN WASSENAAR

Prins Hendrikstraat 132-134 Den Haag
070-363 7519 Johanwassenaar.nl

Verantwoording De hoofdredactie draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van het stuk op deze pagina. Die ligt bij de auteur.